

**Leerkrachthandleiding
Plus
Fictie (gedichtenbundel)**

Les 1 - 5: 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt'

Inhoudsopgave

Overzicht ‘Wat je moet doen als...’ – Edward van de Vendel	5
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	14
Les 4.....	16
Les 5.....	18
Antwoorden teamboekje	21
Antwoorden toetsen	27

Overzicht 'Wat je moet doen als...' – Edward van de Vendel

Les	1-5
Bladzijde	blz. 8 t/m 68
Woorden van de week	wroeten de (familie)reünie het chloor
Lezen en team-opdrachten	Woorden van de week: Betekenenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen. Lezen: <u>Voorspellen:</u> Voorspellen wat het schrijfdoel van de auteur is. <u>Vraag & antwoord:</u> Dichtsoorten herkennen en rijmschema's maken. <u>Verhelderen:</u> In eigen woorden uitleggen: - Wat de komodoaraan bedoelt met 'Hoe nat je dat doet moet je zelf maar weten.' - Waar het woord 'ze' naar verwijst in het gedicht 'Wat je (niet) moet doen als je naar het strand gaat.' - Wat de schrijver bedoelt met: 'Van de kleine en de hele grote Beer.' <u>Vraag & antwoord:</u> - Benoemen welk grapje de schrijver heeft verstopt in de laatste twee alinea's in het gedicht 'Wat je moet doen als je van auto's houdt (en je vader niet).' - Emoties in dit gedicht benoemen.
Toets-opdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 2 open vragen Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen
Schrijf-opdracht	Een 'Wat je moet doen als...' -gedicht schrijven.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

‘Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt’ – Edward van de Vendel & Martijn van der Linden

Wat doe je als je niet weet wat je moet tekenen? Als je geen lievelingsdier hebt? Als je opa zich steeds minder herinnert? Als je je eigen naam niet mooi vindt? Als je verliefd bent op een jongen, of juist op een meisje? Na het lezen van de vaak grappige en soms gevoelige gedichten in deze bundel weet je precies hoe je het aan moet pakken – of juist niet...

De lesdoelen van les 1-5:

‘Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt’ – Edward van de Vendel & Martijn van der Linden Blz. 8 t/m 68	
Poëzie: (gedichten/ fantasie/ grappig)	- De leerlingen waarderen het bestaande werk van poëzie. - De leerling herkent structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen. - De leerlingen herkennen literair taalgebruik. - De leerlingen kennen eenvoudige vormen van beeldspraak. - De leerlingen kunnen een gedicht voordragen, rekening houdend met ritme, klemtonen en intonatie.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden ‘wroeten’ en ‘ontwrichten’ in het woordenboek opzoeken en in eigen woorden opschrijven. - De leerlingen kunnen de studiewijzer ‘hoort bij... want’ invullen bij het woord ‘de reünie’ en uitleggen welke vormen van een reünie er kunnen zijn. - De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.
Lezen:	- De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek ‘Wat je moet doen als...’ is en wat het schrijfdoel van de auteur is. - De leerlingen kunnen de volgorde van rijmwoorden binnen een strofe bepalen en opschrijven in een schema. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de komodoaraan bedoelt met: ‘Hoe nat je dat doet moet je zelf maar weten.’ - De leerlingen kunnen uitleggen waar het woord ‘ze’ naar verwijst in het gedicht ‘Wat je (niet) moet doen als je naar het strand gaat.’ - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de schrijver bedoelt met: ‘Van de kleine en de hele grote Beer.’ - De leerlingen kunnen benoemen welk grapje de schrijver heeft verstoep in de laatste twee alinea’s in het gedicht ‘Wat je moet doen als je van auto’s houdt (en je vader niet).’ en de leerlingen kunnen benoemen hoe de twee personages zich voelen.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen een ‘Wat je moet doen als...’-gedicht schrijven.

Voorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Zet het digibordschema ‘Wat je moet doen als...’ les 1-5* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg de teambakken klaar met daarin de leesboeken, de teamboekjes, memo’s en de spiekbrieven.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg per team studiewijzers klaar: 1x ‘hoort bij... want’ klaar*.
- Leg per team voldoende studiewijzers* klaar om het teamwoordenboek aan te vullen.
- Leg de kaart ‘Voorspellen met de dobbelsteen’ en een dobbelsteen voor elk team klaar (les 1).
- Leg antwoordblad ABCD* met wasknijper klaar per leerling (les 4).
- Leg een A3 klaar (les 5).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	wroet(en)	12	<i>Snuffelend graven.</i>
2.	de (familie)reünie	32	<i>Bijeenkomst van een groep mensen die vroeger veel tijd met elkaar doorbrachten.</i>
3.	het chloor	34	<i>Chloor is een van de meest gebruikte desinfectiemiddelen voor de desinfectie van water. Het heeft het voordeel dat het goed inzetbaar is tegen de meeste ziekteverwekkende micro-organismen en goedkoop is.</i>

Les 1

Samenwerk vaardigheid: - Door de teams te bepalen.

Lesdoel: - De leerlingen kunnen de volgorde van rijmwoorden binnen een strofe bepalen en opschrijven in een schema.

Materialen:

- 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt', blz. 8 t/m 23
- teamboekje, les 1-5
- woordmuur
- voldoende studiewijzers om het teamwoordenboek aan te vullen
- per team 1x de studiewijzer 'hoort bij... want'
- voldoende teamwoordbonnen
- Brain Game naar keuze

(- Schrijf/projecteer het gedicht 'Wat je moet doen als je geen lievelingsdier hebt' op het digibord.)

VOORSPELLEN EN DOEL VAN DE SCHRIJVER

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen waar het boek over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.

DDU
///
1. Uitleg. "Het boek waar we vandaag mee gaan beginnen heet 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt'. Wat een gekke titel! Wat zou jij doen als je over een nijlpaard struikelde?" **DDU. Geef kort tijd om na te denken te overleggen met maatje en geef dan een beurt. Geef punten voor een goede samenwerking.**

GH
///
2. Opdracht. "Normaal gesproken zouden we met de dobbelsteen gaan gooien om te voorspellen waar het verhaal over gaat. Met gedichten is dit lastig. Daarom bladeren we even snel door het boek en gaan we naar aanleiding van de illustraties voorspellen waar een gedicht over gaat." **Geef tijd om te bladeren in het boek, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten en schrijf de belangrijkste voorspellingen op en waardeer de samenwerking met punten.** "Het voorspellen is deze keer best lastig, omdat elk gedicht een kort verhaaltje is."

GH
///
3. Schrijversdoel. "De schrijver heeft het boek geschreven met een bepaald doel, wat wil de schrijver denk je?" **GH. Geef tijd voor overleg en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt.** "Dit boek is een gedichtenbundel. Er staan veel grappige en gekke gedichten in. Het schrijversdoel is dus vooral vermaken. Dit boek kun je dus lezen om te ontspannen."

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van de woorden 'wroeten' en 'chloor' in het woordenboek opzoeken, de studiewijzer 'hoort bij... want' invullen bij het woord 'de reünie' en kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

GH
→ **1. Modeling.** "In het teamboekje zie je bij de taakbrief van les 1-5 een deel van de woorden van de week al staan. Ik schrijf het eerste woord van de week op de woordmuur: 'wroeten'. Bespreek met je maatje/team wat jij denkt dat dit woord betekent. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**

Noteer de suggesties op de woordmuur.

2. Opdracht. “Bij de teamopdrachten moeten jullie bij de woorden ‘wroeten’ en ‘chloor’ de betekenis opzoeken in het woordenboek. Bij het woord ‘de reünie’ vullen jullie de studiewijzer ‘hoort bij... want’ in en bedenken jullie waarvoor een reünie georganiseerd zou kunnen worden. Je hoeft hierbij maar drie vormen in te vullen. De woorden van de week vullen jullie verder aan door voor zes woorden een studiewijzer in te vullen en zo ook je teamwoordenboek uit te breiden. Je kunt altijd de studiewijzer ‘woord en betekenis’ gebruiken, maar als er een andere studiewijzer is die beter bij het woord past, dan mogen jullie deze natuurlijk ook gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan de studiewijzers ‘antoniemen’, ‘cirkels van verschil en overeenkomst’ of ‘mijn beroep is...’ Tijdens het lezen plakken jullie memo’s op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Vervolgens overleg je met het team welke woorden jullie het meest relevant vinden voor het teamwoordenboek. Probeer zo veel mogelijk verschillende woorden te vinden. Zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, bijwoorden, maar denk bijvoorbeeld ook aan begrippen die vallen onder figuurlijk taalgebruik.”

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de volgorde van rijmwoorden binnen een strofe bepalen en opschrijven in een schema.

1. Opdracht. “Jullie werken met je team aan de teamopdrachten. Voordat jullie in het boek gaan lezen, lezen jullie de opdrachten in het teamboekje goed door. Vandaag is er een ander leesdoel dan anders. Jullie gaan namelijk de gedichten plaatsen in een rijmschema. In een rijmschema zet je steeds de laatste woorden van de zin onder elkaar. De eerste rijmklank wordt dan a genoemd, de tweede rijmklank b, enzovoort. Misschien hebben jullie dat al eens eerder gedaan in E7 bij het boek ‘Ik leer je liedjes van verlangen en aan je apenstaartje hangen’.”

2. Modeling. Schrijf of projecteer de eerste strofe van het gedicht ‘Wat je moet doen als je geen lievelingsdier hebt’ op het digibord en lees de eerste drie zinnen voor. “Ik zie dat de tweede en derde zinnen rijmen dus ik plak een memo op het woord ‘lievelingsdier’ en op ‘lievelingsplezier’. Dit zijn rijmwoorden en deze krijgen van mij de letter a.” *Op het digibord kan het woord gemarkeerd of onderstreept worden. Geef elke letter een andere kleur.* “Ik moet de strofe - zo noem je een alinea in een gedicht - verder lezen om te bepalen of er nog iets op ‘echt’ rijmt. Maar als ik nog andere rijmwoorden tegenkom, dan plak ik daar gelijk een memo bij.” **Lees de strofe uit en plak memo’s op/markeer de woorden ‘hart’ en ‘zwart’. Leg uit dat deze woorden de letter b krijgen. Schrijf de woorden in een rijmschema:**

lievelingsdier	a
lievelingsplezier	a
hart	b
zwart	b

tip *Schrijf het hele gedicht op in een rijmschema om een compleet beeld te maken. Laat op het digibord verschillende rijmschema’s zien (bijvoorbeeld op Wikipedia).*

“Als we kijken naar het rijmschema dat we gemaakt hebben, hoe kunnen we deze rijmvorm dan noemen?” **GH.** “Straks gaan jullie een rijmschema maken bij de gedichten ‘Wat je moet doen als je over een niplaard struikelt’ en ‘Wat je moet doen als je verliefd bent op een jongen.’ Dit hoeft alleen van de eerste strofe. Jullie kunnen er ook voor kiezen om te beginnen met de opdrachten die horen bij de woorden van de week.”

3. Plannen en uitvoeren van de opdrachten.

tijd 5 minuten

4. Zelfstandig lezen: blz. 8 t/m 23, memo’s plakken op rijmwoorden.

tijd 10 minuten

klaar woorden van de week

5. Maatjeswerk: memo’s vergelijken, teamopdrachten maken, duolezen: blz. 20 en 21.

tijd 10 minuten

klaar woorden van de week, beginnen met de teamopdrachten

GH 6. Groep. Als de teams de opdrachten bij de woorden van de week af hebben, bespreek dan de betekenis van het woord 'chloor' en of dat past in de context van het gedicht. Laat de teams hun rijmschema's voorlezen. Bekijk samen om welke rijmvorm het gaat. Vraag wat er grappig is aan de gedichten 'Wat je moet doen als je verliefd bent op een jongen/meisje'. Leg het verschil tussen ironie en sarcasme uit: ironie is vriendelijke spot. Er wordt het tegenovergestelde gezegd van wat er bedoeld wordt (Bijvoorbeeld: "Jij ziet er goed uit!", tegen iemand die net uit bed komt). Sarcasme is harder en is vaak kwetsend voor de persoon om wie het gaat (Bijvoorbeeld: "Jij hebt vast heel hard geleerd!", tegen iemand die een slecht cijfer gehaald heeft).

/// **tip** Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
Het gedicht 'Wat je moet doen als je niet weet wat je moet tekenen' leent zich goed voor een filosofisch gesprek. Vraag bijvoorbeeld welke emoties centraal staan in de derde strofe en welke vergelijking de schrijver maakt. (Strekking: 'Alles wat je aandacht geeft, groeit.')

AFRONDING

GH 1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dit hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

GH 2. Woordmuur. Schrijf de overige woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten. Bespreek met de leerlingen of ze woorden tegen zijn gekomen die een betekenis hebben die anders is dan in het woordenboek omschreven staat. Stimuleer de discussie waarom dit mogelijk zo is (het wordt letterlijk/figuurlijk gebruikt, het gaat om een andere betekenis, etc.).

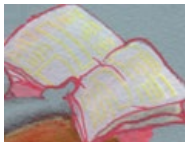
terugblik

- samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten
- punten en feedback

voorblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

spel Brain Game naar keuze

Les 2

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de komodovaraan bedoelt met: 'Hoe nat je dat doet moet je zelf maar weten.'
 - De leerlingen kunnen uitleggen waar het woord 'ze' naar verwijst in het gedicht 'Wat je (niet) moet doen als je naar het strand gaat.'

- Materialen:**
- 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt', blz. 24 t/m 33
 - teamboekje, les 1-5
 - spiekbrieven 'verhelderen'
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- 1. Uitleg.** "Tijdens les 1 hebben we de eerste woorden op de woordmuur geschreven. Let vandaag weer goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor je teamwoordenboek en waarmee we de woordmuur kunnen aanvullen."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de komodovaraan bedoelt met: 'Hoe nat je dat doet moet je zelf maar weten.' en waar het woord 'ze' naar verwijst in het gedicht 'Wat je (niet) moet doen als je naar het strand gaat.'

DDU

- 1. Uitleg.** "Vandaag gaan we verder met de teamopdrachten. We lezen weer grappige gedichten van Edward van de Vendel. Tijdens les 1 hebben jullie al gemerkt dat je in gedichten met taal mag spelen. Zo worden er soms fantasiewoorden gebruikt als 'ruikelen'. Maar soms worden woorden in onze taal per ongeluk samengevoegd en ontstaat er een onjuist woord. 'Optelefoneren' bijvoorbeeld. Dit is een combinatie tussen de woorden 'opbellen' en 'telefoneren.' Wat je ook weleens hoort: 'Dit kost duur!'. Dit klopt niet, want iets 'is duur', of iets 'kost veel.' Ook is het woord 'nachecken' een foute combinatie. Uit welke twee woorden bestaat dit woord?" **DDU.** "Je kan iets checken, of iets nakijken. Woorden of uitdrukkingen die per ongeluk gecombineerd worden, noemen we contaminaties."

Vandaag lezen we weer hoe de schrijver Edward van de Vendel weer met taal speelt. Zoals de zin 'Hoe nat je dat doet, moet je zelf maar weten.' Dan is het belangrijk dat je de zin nog een keer leest, maar dat je ook leest wat ervoor komt en soms ook wat erna komt. Ik snap namelijk helemaal niet waar het nu over gaat. Hoe nat je wat doet? Het woordje 'dat' is een verwijfwoord. Om erachter te komen waarnaar de schrijver verwijst, moet ik dus een stukje teruglezen."

- 2. Teamopdrachten. Plannen van de opdrachten.** "Lees de opdracht met elkaar goed door en overleg hoe je dit als team gaat aanpakken. Schrijf het plan op in het teamboekje en houd elkaar goed op de hoogte van wat je hebt gedaan. Iedereen moet straks weten wat het antwoord is. Bedenk wat je de vorige les als Tips & Tops van de groep hebt gekregen en zet dat in bij het maken van de opdracht. Na het lezen vergelijk je de memo's met je maatje en samen met het team ga je verder met de teamopdrachten."

tip	<i>Stimuleer de leerlingen om samen te werken aan opdrachten en elkaars kennis en vaardigheden in te schakelen en dus niet slechts individueel aan verschillende opdrachten te werken. Ze kunnen binnen een opdracht wel taken verdelen, maar moeten gezamenlijk tot het uiteindelijke antwoord komen.</i>
tijd	<u>5 minuten</u>
	3. Zelfstandig lezen: blz. 24 t/m 33, memo's plakken op aanwijzingen.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woorden van de week
	4. Maatjeswerk: memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is, duolezen: blz. 32.
tijd	<u>10 minuten</u>
	woorden van de week, beginnen met de teamopdrachten
	5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
	<u>20 minuten</u>
GH	7. Groep. Laat de teams vertellen waar de woorden 'dat' en 'ze' naar verwijzen. Laat de leerlingen het bewijzen met aanwijzingen uit de tekst.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tip	<i>Maak samen een rijmschema van de eerste strofe van het gedicht 'Wat je moet doen als het regent.' (a-a-b-b-c-c-d-d, gepaard rijm).</i>
tip	<i>Heb aandacht voor het weglatingsstreepje bij de opsomming in de laatste strofe: 'mol-, kam- en vuursalamanders. Dit streepje mag je gebruiken bij een opsomming, zodat je het basiswoord niet steeds hoeft te herhalen. Dit leest vloeiender. Dit heet ook wel een samentrekking.</i>

AFRONDING

GH	1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dit hen helpt om de teamopdrachten en het teamwoordenboek goed te maken. Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
///	
GH	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden.
///	Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
terugblik	- woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
voorblik	- woorden van de week - teamopdrachten
spel	- Brain Game naar keuze

Les 3

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de schrijver bedoelt met: 'Van de kleine en de hele grote Beer.'
 - De leerlingen kunnen benoemen welk grapje de schrijver heeft verstopt in de laatste twee alinea's in het gedicht 'Wat je moet doen als je van auto's houdt (en je vader niet)' en de leerlingen kunnen benoemen hoe de twee personages zich voelen.
- Materialen:**
- 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt', blz. 34 t/m 45
 - teamboekje, les 1-5
 - spiekbrief 'verhelderen' en 'vraag & antwoord'
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "De afgelopen lessen hebben we de woordmuur aangevuld met een aantal nieuwe woorden. Vandaag maken we de woordmuur compleet. Een deel van de woorden staat al vast, maar de laatste woorden kiezen jullie zelf. Let tijdens het lezen dus weer goed op welke woorden jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de schrijver bedoelt met: 'Van de kleine en de hele grote Beer.', benoemen welk grapje de schrijver heeft verstopt in de laatste twee alinea's in het gedicht 'Wat je moet doen als je van auto's houdt (en je vader niet)' en benoemen hoe de twee personages zich voelen.

1. Opdrachten. "Vandaag gaan we weer verder met de teamopdrachten. Net als tijdens les 2 gaan we een zin verhelderen. Ook gaan we op zoek naar een grap die de schrijver in een gedicht verstopt heeft. Ik ben benieuwd of jullie erachter kunnen komen! Edward van de Vendel houdt in zijn gedichten erg van beeldspraak. Wie weet wat 'beeldspraak' betekent?"

DDU **DDU.** "Als je een zin leest en erover nadenkt, kan dat in je hoofd een beeld vormen. De schrijver wil ook dat je er een plaatje van maakt in je hoofd. Bijvoorbeeld in het gedicht 'Wat je moet doen als je helemaal alleen in een zwembadje bent'. **Lees het gedicht voor t/m '... in een bak, met randen.'** "Wat is hier de beeldspraak?" **GH. Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt.**

GH "Het heen-en-weer-geduw van het water wordt vergeleken met zenuwen. Hiermee wordt niet het woord 'zenuwen' van 'zenuwachtig' bedoeld, maar de 'zenuwen' in je lichaam, die signaaltjes doorgeven naar de hersenen. Wat vertellen die zenuwen, hoe voelt het zwembad zich?" **GH. Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt.** "Het zwembad wil in haar handen klappen en roept 'Daar is er weer één!' Ik denk dat het zwembad blij is dat er iemand in haar water komt zwemmen. Eigenlijk gek, want een zwembad kan natuurlijk helemaal niets denken of voelen. Maar de schrijver heeft veel fantasie en vindt het leuk om de lezer te verbazen. Voordat jullie gaan lezen, lees je de opdrachten met elkaar goed door en overleg hoe je dit als team gaat aanpakken. Schrijf het plan op in het teamboekje en houd elkaar goed op de hoogte van wat je hebt gedaan. Iedereen moet straks weten wat het antwoord is. Bedenk wat je de vorige les als Tips & Tops van de groep hebt gekregen en zet dat in bij het maken van de

opdracht. Na het lezen vergelijk je de memo's met je maatje en samen met het team ga je verder met de teamopdrachten." **Geef de leerlingen tijd om de opdrachten te plannen.**

2. Zelfstandig lezen: blz. 34 t/m 45, memo's plakken bij aanwijzingen.

10 minuten

**tijd
klaar**

woorden van de week

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is, duolezen: blz. 45.

10 minuten

**tijd
klaar**

woorden van de week, beginnen met de teamopdrachten

4. Team. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

10 minuten

**tijd
GH**

5. Groep. Laat de teams vertellen wat de schrijver bedoelt met 'Van de kleine en de hele grote Beer' en hoe ze tot dit antwoord gekomen zijn. Laat ze ook de grap benoemen in het gedicht 'Wat je moet doen als je van auto's houdt (en je vader niet).'

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

**///
tip**

Lees de eerste strofe voor van het gedicht 'Wat je moet doen als je trein vertraging heeft' en lees de zin 'Hoe wij staan... t/m ... tekens van koek.' nogmaals. Bespreek wat de schrijver hiermee bedoelt (kruimels).

AFRONDING

GH

1. Samenwerken. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe de planning en de samenwerking gegaan is tijdens het maken van de opdrachten. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. Vraag welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dit hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.

///

Laat de andere teams Tips en Tops geven. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

GH

2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams met welke woorden ze de woordmuur compleet willen maken. Zorg dat de woordmuur vandaag volledig ingevuld is. Waardeer antwoorden die de teams geven met gebruik van argumenten met punten.

///

terugblik

- teamopdrachten
- woorden van de week
- punten en feedback

voorblik

- toets
- introductie schrijfoopdracht

spel

Brain Game naar keuze

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt', blz. 46 t/m 56
- toetsboekje, week 1 (les 4)
- antwoordblad ABCD met wasknijper
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - teamopdrachten
- woorden van de week

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan met het teamboekje of met de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 46 t/m 56 en maken van de toetsvragen.

tijd 30 minuten

klaar memo's plakken, woorden van de week afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tip Heb aandacht voor de dubbele betekenis van het woord 'rolmodel' (vraag 5). Met het woord 'rolmodel' wordt 'voorbeeld' bedoeld, maar ook de bus zelf ('rol-model').

→ Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een 'Wat je moet doen als...' -gedicht schrijven.

1. Ophalen van kennis. "Jullie hebben inmiddels al veel gedichten gelezen. Welk gedicht is je het meeste bijgebleven en waarom?" **DDU.**

tip Leerlingen zullen sneller de neiging hebben een grappig gedicht te benoemen. Stimuleer de leerlingen om ook gedichten te noemen die ze niet begrepen of waar ze verbaasd of verontwaardigd over waren.

2. Opdracht. "Tijdens les 5 gaan jullie zelf een 'Wat je moet doen als...' -gedicht schrijven. Dat is nog niet zo makkelijk. Daarom staan de stappen weer in het teamboekje vermeld. Lees deze

DDU	stappen door. Ga dan alvast nadenken over een onderwerp. Het mag best een gek onderwerp zijn. Als jullie een onderwerp hebben bedacht, kunnen jullie alvast het woordweb met dilemma's invullen. Wat is een dilemma?" DDU. "Een dilemma is een probleem waarbij je vaak tussen twee (of meer) oplossingen moet kiezen."
tip	<i>Als de teams het moeilijk vinden om een onderwerp voor het gedicht te kiezen, laat ze dan allerlei zelfstandig naamwoorden en werkwoorden op briefjes schrijven. Laat ze één zelfstandig naamwoord trekken en één werkwoord. Zo ontstaan er gekke combinaties ter inspiratie voor het gedicht. Bijvoorbeeld: het excuus, het klimaat, de handtekening, de koffer, de pizza, het record, bakken, fluiten, glijden, liegen, vouwen, zingen.</i>
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	het woordweb invullen
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

terugblik	- toets - voorbereiding op de schrijfp opdracht - punten en feedback
voorblick	- afmaken teamopdrachten - schrijfp opdracht - terugblik op de voorspelling - inleveren van teamwoordenboek - team van de week
spel	Brain Game naar keuze

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een 'Wat je moet doen als...'-gedicht schrijven.

Materialen: - 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt', blz. 57 t/m 68
- teamboekje, les 1-5
- alle benodigheden voor de proef (zie ook blz. 5 in deze handleiding)

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfofdracht

vooruitblik - afmaken teamopdrachten
- schrijfofdracht
- terugblik op de voorspelling
- inleveren teamboekjes en teamwoordenboek
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: SCHRIJVEN

Doel: De leerlingen kunnen een 'Wat je moet doen als...'-gedicht schrijven.

1. Voorlezen: blz. 57 t/m 68.

2. Uitleg. "Vandaag hebben jullie de tijd om de opdrachten af te maken, en we gaan ook met de schrijfofdracht aan de slag. Tijdens les 4 heb ik jullie al uitgelegd wat de bedoeling is. Na het afmaken van de overige teamopdrachten gaan jullie bezig met het stappenplan in het teamboekje. Jullie gaan straks een gedicht schrijven. Lees eerst het stappenplan in het teamboekje goed door. Maak voordat jullie gaan beginnen een plan van aanpak."

3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de opdrachten nog eens door en maak een plan. Help elkaar en maak de opdrachten helemaal af."

tijd 50 minuten

klaar een illustratie bij het gedicht maken

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

4. Voorlezen van het gedicht. "Jullie gaan nu jullie gedicht voordragen aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep." **Laat de teams het gedicht presenteren. Heb aandacht voor intonatie, het juiste volume, zinsmelodie en articulatie. Laat de groep vragen stellen en Tips & Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week. De schrijver van de dag/week schrijft deze op in de taakbrief van komende week.**

tijd 10 minuten

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze opgedaan hebben de voorspellingen beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "We hebben het boek 'Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt' nu uitgelezen. We hebben allerlei voorspellingen gedaan over de gedichten. Vandaag gaan we kijken of de voorspellingen zijn uitgekomen."

2. Opdracht. "We dachten dat het gedicht met de illustratie van ... (vul aan wat het antwoord van de groep was) zou gaan over ... (vul aan wat het antwoord van de groep was). Nu we het boek uit hebben gelezen weten we wat de inhoud van het boek was. Hebben we het juist voorspeld?" **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alles van de voorspellingen langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben om iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.**

GH
///

tip *Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.*

DDU **3. Afronding.** “We hebben de voorspellingen aangepast met dat wat we nu weten over het boek. Voldeed dit boek aan je verwachtingen die je er voorafgaand over had?” **DDU. Geef kort tijd om na te denken te overleggen met maatje en geef dan een beurt.**

AFRONDING

1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie weer zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit kunnen toevallig dezelfde woorden zijn als de woorden die we samen hebben gekozen voor de woordmuur. Het teamwoordenboek en het teamboekje leveren jullie vandaag in. Als ik het heb nagekeken, kunnen jullie er nog punten voor krijgen.”

2. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op. Tijdens de volgende les kunnen hier nog de punten voor de teamopdrachten en het teamwoordenboek bij komen (indien nagekeken). Het team dat dan de meeste punten heeft is het ‘team van de week.’

3. Vooruitblik. “De volgende keer lezen we in een nieuw boek.”

GH
///

Antwoorden teamboekje
LES 1-5

LES 1-5

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week (woordenboek)	
Opdracht 1	Per woord:
10 punten	Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) Voorbeeld: Wroeten betekent snuffelend graven, de grond omwoelen.
9 punten	Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) Voorbeeld: Snuffelend graven.
8 punten	Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) Voorbeeld: Graven.
Opdracht 2	Hoort bij... want (100 punten in totaal)
	Er zijn tenminste drie vormen van een reünie genoemd. Bijvoorbeeld een schoolreünie, een werkreünie of een familiereünie.
Opdracht 3	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden

Antwoorden bij de teamvragen – Vraag & antwoord (max. 100 punten per vraag)			
Opdracht 1	Bepaal de volgorde van rijmwoorden binnen een strofe en schrijf het op in een schema.		
Antwoord			
	1	zeggen	A
	2	overleggen	A
	3	struikelen	B
	4	gebruikelen	B
	5	ruikelen	B
	6	kruikelen	B
	7	buiikelen	B
	8	duikelen	B
Dit valt op aan de woorden 4 t/m 7: Deze woorden bestaan niet echt, de schrijver heeft ze langer gemaakt, zodat ze rijmen op struikelen en duikelen.			
Opdracht 2	Bepaal de volgorde van rijmwoorden binnen een strofe en schrijf het op in een schema.		
Antwoord			
	1	bekend	A
	2	talent	A
3	Moeck	B	

	4	oefenboek	B
	5	doet	C
	6	goed	C
Is dit een goede tip voor als je verliefd bent op een jongen? <i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i> Mogelijk antwoord: Je jaagt de jongen juist weg, de meeste jongens haten het geluid van een schelle blokfluit. (Het gedicht is ironisch bedoeld.)			

Antwoorden bij de teamvragen - Verhelderen (max. 100 punten per vraag)	
Opdracht 3	Leg in eigen woorden uit wat de komodoaraan bedoelt met ‘Hoe nat je dat doet moet je zelf maar weten.’
Antwoord	Het woord ‘dat’ verwijst naar ‘slapen en eten’. In het gedicht lezen we wat verschillende dieren (salamanders, een varaan en een hagedis) doen als het regent. Het kan de varaan niets schelen of het nou regent of niet. Hij trekt zich er niets van aan.
Opdracht 4	Leg in eigen woorden uit waar het woord ‘ze’ naar verwijst in het gedicht ‘Wat je (niet) moet doen als je naar het strand gaat.’
	Het woord ‘ze’ verwijst naar de schoenen. Dit weet je door een stukje terug te lezen ‘Jij schopte je schoenen uit op het strand, en nu zakken ze langzaam weg in het zand.’ Ook kun je kijken naar de illustraties. De schoenen hebben een gezicht gekregen en laten emoties zien.
Opdracht 5	Leg in eigen woorden uit wat de schrijver bedoelt met ‘Van de kleine en de hele grote Beer.’
Antwoord	De schrijver verwijst naar de kleine en de grote Beer in de hemel. Hij bedoelt een sterrengroep. Als je sterren met een lijn met elkaar zou verbinden, dan ontstaan er figuren. Twee van die figuren heten de ‘kleine’ en de ‘grote Beer’ (eigenlijk in de vorm van een steelpan).

Antwoorden bij de teamvragen – Vraag & antwoord (max. 100 punten per vraag)	
Opdracht 6	Benoem welk grapje de schrijver verstopt heeft in de laatste twee alinea’s van het gedicht ‘Wat je moet doen als je van auto’s houdt (en je vader niet).’ en benoem hoe de twee personages zich voelen.
Antwoord	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i> Voorbeeld: - Vader vraagt: ‘Misschien als je er een gedicht van maakt? Of is dat niet te doen?’ ‘Nee, pap,’ zeg jij. ‘Maar doe toch maar thee. Groen.’ De grap is dat het verhaal al in dichtvorm geschreven is. - ‘Jij’ voelt zich gepassioneerd over auto’s. ‘Jij’ is blij dat hij zijn/haar vader iets uit kan leggen over zijn hobby. - Vader zegt wel ‘interessant’ (2^e strofe), maar eigenlijk vindt hij dat helemaal niet zo. In de 3^e strofe mompelt hij. In de 4^e strofe biedt hij thee aan en in de 5^e strofe zucht hij. In de 6^e strofe staart hij naar zijn knie en in de 8^e strofe staat hij op (om weg te gaan). In de 9^e strofe zegt hij dat hij het niet begrijpt (‘Schat, mijn verstand is te klein.’). Vader voelt zich waarschijnlijk wat dom, verveeld en misschien wat ongeduldig. Het interesseert hem niet.

Antwoorden bij de schrijfoopdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	• Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Er is een plan gemaakt en deze was voor iedereen duidelijk. • Iedereen had evenveel aandeel in het verzinnen van het onderwerp. • Er is gebruik gemaakt van beeldspraak. • Er is gebruik gemaakt van een rijmschema. • De zinnen ‘lopen’ goed in het gedicht. • Het gedicht is op een goede manier voorgedragen, met intonatie, het juiste volume, zinsmelodie en articulatie. • Interpunctie en spelling zijn op de juiste manier gehanteerd. • De woorden/zinnen zijn compleet en goed geschreven.

90 punten	• De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Er is een plan gemaakt en deze was voor iedereen duidelijk. • Er is gebruik gemaakt van een rijmschema. • De meeste zinnen 'lopen' goed in het gedicht. • Het gedicht is op een goede manier voorgedragen, met intonatie, het juiste volume, zinsmelodie en articulatie. • Interpunctie en spelling zijn veelal op de juiste manier gehanteerd. • De meeste woorden/zinnen zijn compleet en goed geschreven.
80 punten	• De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • De meeste zinnen 'lopen' goed in het gedicht. • Het gedicht is op een goede manier voorgedragen, met intonatie, het juiste volume, zinsmelodie en articulatie. • Interpunctie en spelling zijn veelal op de juiste manier gehanteerd. • De meeste woorden/zinnen zijn compleet en goed geschreven.

Antwoorden toetsen
LES 4

ANTWOORDEN TOETS LES 4

'Monsterlijke microben' – Marc van Ranst en Geert Bouckaert

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	A
	2	D
	3	B
	4	Er staat steeds a), b), c) voor een alinea omdat er door de schrijver een opsomming wordt gegeven van redenen om buschauffeur te worden.
	5	Ter beoordeling van de leerkracht. De slakken kijken tegen je op, ze zien je als grote voorbeeld. (Extra: rol-model, dubbele betekenis, beeldspraak).
WS	6	Ter beoordeling van de leerkracht.
	7	Ter beoordeling van de leerkracht.
	8	Ter beoordeling van de leerkracht.
	9	C
	10	C

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All – Nederland om met het programma te werken.
